

Hoạt động hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn ở trường trung học cơ sở trong bối cảnh hiện nay

Nguyễn Hoàng Minh Tâm*

*GV Trường THCS Lê Quý Đôn, Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh

Received: 17/01/2023; Accepted: 19/01/2023; Published: 02/02/2023

Abstract: Peer support activity in professional development is one of the teaching support methods for teachers in secondary schools. Taking the core as a professional group, this activity promotes self-study and creativity to supplement and update knowledge and train teachers' professional skills to meet the requirements of educational innovation in general and implementation of the 2018 general education program in particular. The article outlines the core content of this activity and recommends a few related issues.

Keywords: Peer support, expertise, development, secondary school.

1. Đặt vấn đề

Chương trình giáo dục mới (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018) yêu cầu chuyển đổi dạy học từ tiếp cận kiến thức chuyên sang theo định hướng tiếp cận năng lực người học nhằm đáp ứng những thay đổi của định hướng giáo dục quốc gia trong bối cảnh toàn cầu hóa. Vấn đề bồi dưỡng và phát triển chuyên môn cho đội ngũ giáo viên (GV) để giáo dục học sinh theo định hướng phát triển năng lực là một trong những nhiệm vụ trọng tâm nhằm nâng cao chất lượng giáo dục trong ở trường phổ thông nói chung và trường trung học cơ sở (THCS) nói riêng.

Vấn đề đặt ra là trong quá trình đổi mới, việc quản lý hoạt động hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn (HTĐN PTCM) đáp ứng yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông 2018 thực hiện thế nào để đảm bảo nghiêm túc, tập trung, chất lượng và có hiệu quả? Bài viết trình bày một số vấn đề về hoạt động hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn ở trường THCS và kiến nghị một số nội dung với các cơ quan quản lý.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hỗ trợ đồng nghiệp PTCM là gì?

2.1.1. Hỗ trợ đồng nghiệp PTCM ở trường THCS

Giáo dục là một quá trình phát triển liên tục và không có hồi kết. Để đáp ứng yêu cầu dạy học người GV phải liên tục phát triển chuyên môn bản thân. Thông qua phát triển chuyên môn, GV có thể không ngừng nâng cao kỹ năng của mình và trở nên thành thạo hơn trong công việc của họ. Chính vì vậy, Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019) đã quy định GV phải luôn tự học để phát triển chuyên môn và tối thiểu phải hoàn thành chương trình bồi dưỡng thường xuyên GV hàng năm.

HTĐN PTCM ở trường THCS là việc tổ, nhóm, đồng nghiệp viên xây dựng, tổ chức các hoạt động hỗ

trợ, tạo điều kiện cho GV thông qua bồi dưỡng, học tập thường xuyên, nghiên cứu, tích lũy kiến thức và kinh nghiệm một cách có hệ thống để đạt được những năng lực nghề nghiệp theo yêu cầu.

2.1.2. Hoạt động HTĐN PTCM ở trường THCS

Hoạt động HTĐN PTCM ở trường THCS là một hoạt động giáo dục nằm trong các hoạt động dạy học và giáo dục của nhà trường, được thực hiện theo các chức năng, mối quan hệ ràng buộc về quản lý cơ bản đã có sẵn trong chức năng, nhiệm vụ của trường THCS. Mục tiêu của hoạt động này là nhằm kích hoạt sự phối kết hợp giữa đồng nghiệp với nhau, từ đó PTCM của từng cá nhân. Nội dung HTĐN PTCM hướng đến làm mới, bổ sung kiến thức và rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp của từng GV, từ đó tạo ra chất lượng đội ngũ ngày càng cao. Phương thức tổ chức và điều kiện hỗ trợ được lồng ghép trong các phương thức tổ chức hoạt động giáo dục của trường THCS và không tách rời điều kiện thực tế của nhà trường.

2.2. Các thành tố cơ bản của HĐ HTĐN PTCM ở trường THCS

2.2.1. Mục tiêu hoạt động HTĐN PTCM: Giúp GV có khả năng phân tích được tầm quan trọng của việc PTCM bản thân; xây dựng được kế hoạch bồi dưỡng để nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ; vận dụng được nội dung cập nhật yêu cầu đổi mới nâng cao năng lực chuyên môn trong hoạt động dạy học và giáo dục ở trường THCS.

2.2.2. Nội dung hoạt động HTĐN PTCM: Dựa trên những yêu cầu cần đạt của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 ở cấp THCS và yêu cầu của hoạt động hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn, nội dung chính của hoạt động HTĐN PTCM ở trường THCS bao gồm:

- Nâng cao trình độ về lý luận chính trị, chuyên

môn cho GV.

- Truyền đạt những chân lý khoa học của môn học; tích lũy kiến thức, hiểu và nắm vững được những điểm mới trong chương trình giáo dục; nâng cao năng lực sư phạm, nắm vững yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học.

- Hướng dẫn GV tìm hiểu các vấn đề cốt lõi của chương trình môn học mới.

- Cung cấp cho GV các kiến thức có tính liên thông, tích hợp, tính phân hóa, tính đặc thù bộ môn, vùng miền; khung chương trình thiết kế theo hướng mở.

- Hướng dẫn GV phân tích, thiết kế, xây dựng kế hoạch dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh; phát huy tính chuyên nghiệp và lòng nhiệt tình trong giảng dạy môn học, góp phần vận hành và quản lý tốt một bộ môn.

- Đồng nghiệp hỗ trợ lẫn nhau rèn luyện, trau dồi kỹ năng sư phạm.

- Trao đổi trong tổ nhóm chuyên môn, nghiên cứu nội dung chương trình môn học và định hướng phát triển năng lực, phẩm chất cho học sinh.

2.2.3. Phương thức tổ chức hoạt động HTĐN PTCM

Hoạt động HTĐN PTCM ở trường THCS thường được triển khai theo nhiều phương thức. Tùy thuộc vào điều kiện thực tế các trường THCS có thể lựa chọn một số phương thức sau:

- Tổ chức cho GV tham gia các lớp đào tạo, bồi dưỡng theo các hình thức học trên chuẩn, học chuyên ngành về lí luận và phương pháp dạy học.

- Tổ chuyên môn tổ chức hội thảo, sinh hoạt nghiệp vụ thông qua lựa chọn chủ đề để áp dụng phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực, ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học, sau đó tiến hành thảo luận, tìm tòi các giải pháp và thiết kế phương án dạy học. Hình thức tổ chức có thể tập trung, theo nhóm nhỏ, trực tiếp hoặc online.

- Tổ chức thao giảng, dạy minh họa để trao đổi, góp ý bằng các hình thức khác nhau.

- Thông qua nghiên cứu khoa học sư phạm ứng dụng ở từng tổ chuyên môn.

- Thông qua các chủ đề bắt buộc để tổ chức tranh luận, thảo luận và thực hiện bồi dưỡng GV từ xa; hình thức: Thông qua phương tiện thông tin đại chúng, vô tuyến truyền hình, các hình thức hỗ trợ của băng hình, video thực hành mẫu... để tìm kiếm tư liệu, tranh luận, thảo luận online hoặc offline... qua đó tạo môi trường học hỏi, tự bồi dưỡng thường xuyên.

2.2.4. Điều kiện hỗ trợ hoạt động HTĐN PTCM

Để đảm bảo cho hoạt động HTĐN PTCM, các

trường THCS phải có kế hoạch đảm bảo ít nhất ở mức tối thiểu về nhân lực (cán bộ quản lý, giảng viên, báo cáo viên...); bố trí đủ kinh phí chi cho hoạt động và đầu tư để đảm bảo cơ sở vật chất - kỹ thuật theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo đối với các hoạt động dạy học và giáo dục ở trường THCS.

2.3. Lợi ích của hoạt động HTĐN PTCM ở trường THCS

Theo một nghiên cứu của Trường Đại học Queens (Lê Hải Thanh dịch, 2022) thì HĐ HTĐN PTCM ở trường THCS có tầm quan trọng và vai trò đặc biệt trong hỗ trợ GV học tập theo phương thức học suốt đời. Cụ thể, đạt được các lợi ích sau:

2.3.1. *Giáo viên tìm được cách dạy hay hơn*: Khi GV khám phá và áp dụng được các chiến lược giảng dạy mới thông qua phát triển chuyên môn, họ có thể quay lại lớp học và thay đổi phong cách và chương trình giảng dạy phù hợp hơn với nhu cầu của học sinh. Đây là một lợi ích không thể bỏ qua, khi mà các trường THCS đang triển khai thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 và đón nhận những thách thức mới trước cảnh giáo dục bước vào thời kỳ Cách mạng Công nghiệp 4.0.

2.3.2. *Giáo viên phát triển kỹ năng tổ chức và lập kế hoạch chuyên nghiệp hơn*: Ngoài thời giờ dành cho lớp học, phần lớn thời gian của GV được dành cho việc đánh giá học sinh, phát triển chương trình giảng dạy và các thủ tục khác của quá trình dạy học và giáo dục. Hoạt động HTĐN PTCM có thể giúp GV bớt gánh nặng và quá tải trong việc lập kế hoạch quản lý thời gian và giám sát việc thực hiện theo kế hoạch. Điều này sẽ làm cho GV làm việc hiệu quả hơn và mang lại cho họ thêm thời gian để tập trung vào học sinh chứ không phải là các công việc hành chính. Từ đó, tập trung chuyên đổi tốt hơn định hướng dạy học từ nặng về tiếp nhận kiến thức sang dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh.

2.3.3. *Giáo viên được đào sâu chuyên môn và kiến thức về môn học của họ*: Học sinh mong đợi GV là năng lực chuyên gia trong lĩnh vực môn học mà họ dạy. Điều này có nghĩa là GV sẽ có thể trả lời các câu hỏi nào mà học sinh chất vấn. Các chương trình phát triển chuyên môn có thể giúp GV mở rộng cơ sở tri thức của họ trong các lĩnh vực chủ đề khác nhau. Một GV càng tiến sâu trong con đường phát triển chuyên môn của mình, thì GV đó càng đạt được kiến thức sâu hơn và hiểu biết rộng hơn về chuyên ngành của mình. Hoạt động HTĐN PTCM giúp GV làm được điều đó.

2.3.4. *Giáo viên mong muốn tiếp tục sự nghiệp học*

tập của mình: Thật dễ thấy rằng các GV trở nên mệt mỏi bởi những khó khăn của việc dạy học. Phát triển chuyên môn cho họ cơ hội để thoát khỏi thói quen cũ của họ – họ trở thành người học thay vì người dạy. Điều này giúp các GV thêm động lực vì họ cảm thấy như họ đang nhận sự trợ giúp chuyên nghiệp mà họ cần để trở thành GV giỏi hơn. Xét cho cùng, sự phát triển chuyên môn nuôi dưỡng tài năng của những GV có mong muốn đảm nhận vị trí lãnh đạo trong giáo dục, và GV phải học hỏi từ những nhà lãnh đạo có kinh nghiệm khác để trở thành những nhà giáo dục tương lai hiệu quả. Đây là điều mà bất cứ GV nào cũng mong đợi, vì vậy hoạt động HTĐN PTCM có lợi ích tạo động cơ để GV học tập suốt đời.

Tóm lại, thực hiện hoạt động HTĐN PTCM ở trường THCS có lợi ích cho cả GV và học sinh, nhưng quan trọng nhất, nó giúp GV trở thành nhà giáo dục tốt hơn và phấn đấu trở thành quản lý trường học trong tương lai.

3. Một số khuyến nghị

Với những lợi ích thiết thực như đã nêu ở trên, để hoạt động HTĐN PTCM ở trường THCS đi vào nề nếp và cơ hội phát triển ngày càng hiệu quả, đáp ứng yêu cầu thực hiện có hiệu quả Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, chúng tôi có một số khuyến nghị sau:

3.1. Bộ Giáo dục và Đào tạo bổ sung, hoàn thiện các quy định về hoạt động HTĐN PTCM để hoạt động này có hành lang pháp lý đầy đủ cho thực hiện, từ việc quy định mục tiêu, nội dung chương trình, điều kiện hỗ trợ, kiểm tra, đánh giá hoạt động ... đến liên thông với các hoạt động quản lý khác như tiêu chuẩn, chức danh nhà giáo, chế độ GV, thi đua khen thưởng.... Về lâu dài, việc xây dựng mô hình chính sách phát triển giáo dục bền vững cần được phát triển trên cơ sở nghiên cứu khoa học, phản biện và thực nghiệm về các hoạt động phát triển chuyên môn GV ở tất cả các cấp học, ngành học.

3.2. Bổ sung, cập nhật chương trình bồi dưỡng thường xuyên, cả về nội dung, phương thức tổ chức thực hiện, trong đó đề cao việc GV tự học và hỗ trợ lẫn nhau để PTCM. Xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng cho cả GV và các loại cán bộ quản lý của trường THCS (từ ban giám hiệu, tổ trưởng chuyên môn, viên chức quản lý hành chính) để bảo đảm sự thống nhất cả trong nhận thức và trong triển khai thực hiện.

3.3. Bổ sung học phần hoặc lồng ghép vào các môn học (ví dụ môn Phương pháp dạy học bộ môn, Phương pháp nghiên cứu khoa học...) ở các cơ sở đào tạo GV để cung cấp kiến thức và rèn luyện kỹ năng HTĐN PTCM cho sinh viên sư phạm.

3.4. Các cấp quản lý chỉ đạo hệ thống trường học trong hệ thống giáo dục quốc dân, cũng như các nhà phát triển chương trình phát triển chuyên môn GV có những thay đổi và điều chỉnh phù hợp với mỗi loại hình trường. Các chương trình phát triển chuyên môn GV cần có sự tham gia của các bên liên quan như các nhà quản lý giáo dục, nhà nghiên cứu chính sách giáo dục, đơn vị đào tạo sư phạm, GV và sinh viên các chương trình sư phạm.

3.5. Chỉ đạo tất cả các loại hình trường, cả giáo dục công lập và tư thục sắp xếp khối lượng công việc phù hợp để GV được đảm bảo cả thời gian và sức khỏe cho công việc cũng như tham gia các hoạt động phát triển chuyên môn; mỗi loại hình trường học cần chọn lọc nội dung chương trình phát triển chuyên môn phù hợp với điều kiện riêng để tránh lãng phí thời gian, chi phí cũng như có tính ứng dụng trong giảng dạy của GV.

4. Kết luận

Để thực hiện đổi mới giáo dục phổ thông, HTĐN PTCM là một hoạt động trọng tâm cần được tiến hành thường xuyên nhằm phát triển chuyên môn GV, hướng đến việc thực hiện có hiệu quả chương trình giáo dục, sách giáo khoa mới. Các cấp quản lý giáo dục và hiệu trưởng các THCS có vai trò quan trọng trong tổ chức, triển khai hoạt động hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn theo yêu cầu đổi mới. Muốn vậy, việc quản lý hoạt động hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn phải được thực hiện đầy đủ; đồng thời cán bộ quản lý cần phải nhìn rõ ảnh hưởng của các yếu tố khách quan và chủ quan nhằm hoàn thiện và nâng cao chất lượng của hoạt động hỗ trợ GV đáp ứng yêu cầu đổi mới của giáo dục hiện nay./.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 về ban hành chương trình giáo dục phổ thông mới 2018 theo định hướng tiếp cận năng lực nhằm đáp ứng những thay đổi của định hướng giáo dục quốc gia trong bối cảnh toàn cầu hóa*, Hà Nội.

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019). *Thông tư số 17/2019/TT-BGDĐT ngày 01 tháng 11 năm 2019 về ban hành chương trình bồi dưỡng thường xuyên GV cơ sở giáo dục phổ thông*, Hà Nội.

3. Lê Hải Thanh (2022). *Tầm quan trọng của phát triển chuyên môn trong giáo dục*, dẫn từ <https://taodaotao.com/tam-quan-trong-cua-phat-trien-chuyen-mon-trong-giao-duc/> ngày 01/02/2023.

4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư số 32/2020 - TTGDĐT ban hành điều lệ trường trung học cơ sở, trung học phổ thông và trường phổ thông nhiều cấp học*, Hà Nội.